

Arbeiderpartiets landsstyre, Nesbyen 17. novbr. 1971.

(Utdrag)

Arbeiderpartiet står nå midt oppe i den oppgave å legge det politiske og praktiske grunnlaget for ny framgang og vekst.

Kommunøvalget ga et resultat som ikke var noen oppmuntring for oss. På den andre siden gir det heller ikke noen grunn til pessimisme med sikte på framtiden. Medgang og motgang må et politisk parti tåle. Stort sett har våre partifeller utover landet tatt situasjonen med nøktern besluttsomhet. Vi skal nok komme igjen.

Et betydelig arbeid blir lagt i det å klarlegge selve valget og det som gikk forut for det. Både sentralt og lokalt må vi trekke alle lærdommer av det, så vi kan komme sterkere igjen neste gang.

Enda viktigere er det bredt anlagte arbeid som settes i gang for tiden som kommer. Vi er alt mer enn halvveis i denne stortingsperioden. Et meget krevende arbeid ligger foran oss i det som er igjen av perioden. Samtidig skal vi utforme det politiske opplegget for stortingsvalget 1973, og de politiske hovedlinjer for de følgende år. Dette arbeidet settes systematisk i gang i disse ukene.

Det er en sunn lære at et parti selv må ta det fulle ansvar for det resultat det oppnår ved et

valg. Har det gått mindre bra, vil et parti selv alltid synes at det hadde fortjent en bedre skjebne. Slike grublerier er imidlertid nokså ørkesløse. Det er enda en gang bekreftet at gallup og valg er to ting. De høye galluptall siste vinter hadde i noen grad nok sitt grunnlag i mange menneskers reaksjon mot et regjeringssystem i oppløsning. Men tallene viste også noe annet som er viktig i vårt fortsatte arbeid: de viste at vi er like ved å være på god talefot med større folkegrupper enn de vi hittil har greid å samle ved noe valg.

Utover sommeren inntrådte det en kontaktsvikt med grupper i partiets grensefelter. Stort sett gikk det bra i bygdene, og forholdsvis bra i kystdistriktene. Resultatene var svake på industristedene og aller svakest var de i byene. Men med alle slags varianter også innenfor hver av disse gruppene. Det var dette vi opplevde i en valgnatt som begynte optimistisk, men som for oss ble svakere etter som timene gikk og alle de store, sentrale kommunene kom med i regnestykket.

Det er nå en hovedoppgave politisk og praktisk å bygge opp igjen denne kontakten med de folkegrupper som vi må ha med oss for å trygge Arbeiderpartiets ledende stilling i norsk politikk.

Da koalisjonen i mars måned gikk i oppløsning, overtok Arbeiderpartiet regjeringen. I samband med regjeringsskiftet ble saken inngående behandlet i partiets landsstyre og stortingsgruppe. Disse sentrale partiorganer ga sin tilslutning til at Arbeiderpartiet i den oppståtte situasjon måtte overta regjeringen, de godkjente Regjeringens sammensetning og de godtok den nye Regjeringens erklæring.

I erklæringen er det presisert at "Arbeiderpartiets arbeidsprogram vil bli lagt til grunn for Regjeringens virksomhet". Det er også gjort klart at "i det omfattende reformarbeide den tar sikte på, vil Regjeringen søke å oppnå et saklig samarbeide med Stortinget og med arbeidslivets og næringslivets organisasjoner".

Da det før sommeren oppstod en situasjon som kunne ført til regjeringskrise, ble igjen landsstyret innkalt, slik at det sammen med stortingsgruppen kunne være med å ta de nødvendige avgjørelser.

En regjering av Arbeiderpartiet er bare mulig under de her nevnte forutsetninger. Det vil alltid være så, men særlig gjelder dette for en regjering uten eget flertall i Stortinget. Det vil til enhver tid kunne være opp til partiets sentrale organer - til landsstyret og stortingsgruppen - å avgjøre om en slik regjering skal fortsette.

På det grunnlaget det var enighet om, altså på grunnlag av Arbeiderpartiets arbeidsprogram, gikk Regjeringen til arbeidet. Bortsett fra to medlemmer og meg selv, var dette nye statsråder. De fleste statssekretærer var også nye. Dette kunne vel skape noen startvansker, men jeg tør si at det har vært arbeidet.

Regjeringen måtte straks ta fatt på fire hovedoppgaver som ikke kunne vente. Vi stod like foran et omfattende indeksoppgjør for lønnstakere og bønder. Arbeidet med olje-saken måtte komme systematisk videre. Arbeidet med markedsforhandlingene hadde av vel kjente grunner stått i stampe. Den nye Regjeringen måtte få dette arbeidet i gang på grunnlag av Stortingets vedtak og Arbeiderpartiets egne vedtak. I erklæringen ble det

sagt at "Regjeringen vil på grunnlag av Stortingets vedtak slutføre forhandlingene med Det europeiske fellesskap".

På forsommeren hadde Regjeringen dessuten det tidkrevende forarbeid med statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet for 1972.

Arbeidet foregikk imidlertid på langt videre felter I de tolv uker fra 20. mars til 11. juni fremmet Regjeringen for Stortinget 41 lovforslag, 24 stortingsproposisjoner og 45 stortingsmeldinger.

Det gjaldt til dels betydelige programsaker, som Stortinget for manges vedkommende ikke fikk behandlet før sommeren. Jeg nevner forslaget om en permanent strandlov, som også omfatter vassdrag i innlandet. Revisjonen av folketrygdens satser fra 1. mai 1971. Stortingsmelding om helsetjenesten utenfor sykehus. Komite om likestilling mellom arbeidere og funksjonærer under sykdom. Lov om erstatning ved ekspropriasjon. Forslag om endrede skatteregler for gevinst på fast eiendom. Lovendring for boligbyggelag og borettslag. Ordning med graderte tilskott til investeringer i bygninger og maskiner i utbyggingsdistrikter. Sterkt økte bevilgninger til skatteutjamning. Ny transportstøtteordning som ledd i distriktpolitikken. Melding om et større industri-sentrum på Mongstad i Nordhordland. Forslag om bompengefinansierte bruer i Vesterålen og om kortbaneplasser i Lofoten - Vesterålen. Ferie for jordbrukerne. Melding om ferie for fiskerne. Endring i trålerloven. En rekke saker i utdanningssektoren.

Under og etter sommeren er det fremmet en lang rekke saker, foruten stats- og nasjonalbudsjettet. Og

store saker vil bli fremmet for Stortinget i vinter, slik det går fram av trontalen.

Av større saker som er eller vil bli fremmet nevner jeg: Endring av departementsordningen, med bl.a. et nytt natur- og miljøverndepartement. Diverse naturvernlover. Videre arbeid mot forurensning av havene. Nedsettelse av pensjonsalderen til 67 år fra 1. januar 1973. Melding om folketrygdens økonomi og finansiering. Tiltak for å bedre tilgangen på sykepleiere. Melding om mål og midler i distriktpolitikken. Melding om regionalpolitiske virkemidler. Lov om regulering av deltakelsen i fiske. Nortraship-saken. Opprettelse av Statens oljedirektorat og statlig oljeselskap. Melding om lønnskatt. Permanent avlingssskadetrygd. Prinsipielle retningslinjer vedrørende utviklingshjelpen. Forhandlingene med Det europeiske fellesskapet. Revisjon av bostøtteordningen. Stortingsmelding om sentrale spørsmål i boligpolitikken. Utredning av lavtlønnsproblemene. Fond for vekst og omstilling i industrien. Industriøkonomisk Institutt. Inntektsoppgjøret med statens lønnstakere. Jordbruksavtalen. Avtalen med fiskerne. Høyere musikkutdanning. Lov om lærerutdanning. Lov om videregående skoleverk for 16 - 19 års trinnet. Postgymnasial utdanning. Melding om kulturtiltak i 1970-åra. Melding om fysisk fostring og idrett. Mønsterplan for folkeskolen. Yrkeslærerutdanning. Lovforslag om bedriftsdemokrati.

Jeg kunne fortsette disse listene. Dette er hverdagens arbeid i Regjeringen i et demokratisk land. Vi er interesserte i at Arbeiderpartiets program og syn preger politikken på alle disse områder.